

Pokyny pro města kandidující na titul Evropské hlavní město kultury

Projekt „Evropské hlavní město kultury“ vznikl s cílem přispět ke sblížení evropských občanů. Na základě této myšlenky a z podnětu Meliny Mercouriové jej zavedla Rada ministrů Evropské unie v červnu 1985. Od té doby má tato akce u Evropanů, vzhledem k množství návštěvníků, které přilákala, čím dál větší úspěch. Její kulturní a sociálně ekonomický dopad je rovněž pozoruhodný.

Od roku 1985 bylo evropským hlavním městem kultury jmenováno 32 měst, mezi něž patřila například města Stockholm, Janov, Athény, Glasgow, Krakov či Porto. V průběhu let tato akce prošla vývojem, aniž by však upustila od svého prvořadého cíle: vyzdvihnout bohatství a kulturní rozmanitost evropských kultur a jejich společné znaky, přispět k lepšímu vzájemnému poznání evropských občanů, podporovat pocit sounáležitosti s tímž „evropským“ společenstvím.

V tomto dokumentu naleznete všechny informace týkající se jednotlivých etap výběru evropských hlavních měst kultury.

Jeho účelem je též stanovit kritéria a cíle této akce s uvedením názorných příkladů.

Mnohé z těchto informací se zakládají na zkušenostech z předchozích výběrů evropských hlavních měst kultury.

OBSAH

<u>I. Jak může být město jmenováno evropským hlavním městem kultury?</u>	
1.1) Města ucházející se o titul v letech 2011 a 2012	s. 3
1.2) Města ucházející se o titul v roce 2013 a následujících letech	s. 4
1.3) Podávání žádostí	s. 6
<u>II. Fáze monitorování: od jmenování města po realizaci akce</u>	s. 7
<u>III. Cíle a kritéria akce</u>	s. 9
3.1) Koncepce projektu Evropské hlavní město kultury	s. 10
3.2) „Evropský rozměr“ projektu	s. 11
3.3) Kritéria v kategorii „Město a občané“	s. 12
<u>IV. Podmínky úspěchu</u>	s. 13
<u>V. Práva spojená s titulem</u>	s. 15
<u>VI. Spolufinancování akce ze strany Společenství</u>	s. 16
<u>VII. Sdílení osvědčených postupů</u>	s. 17
<u>VIII. Zdroje informací</u>	s. 18
PŘÍLOHY	
● Příloha A Evropský rozměr vybraných témat	s. 20
● Příloha B Evropský rozměr realizovaných projektů	s. 24
● Příloha C Několik příkladů evropského rozměru, které vycházejí z koncepce akce „Evropské hlavní město kultury“	s. 25
● Příloha D Město a občané: evropské hlavní město participativní kultury	s. 30
● Příloha E Město a občané: akce podnětná ze střednědobého a dlouhodobého hlediska	s. 33

I. Jak může být město jmenováno evropským hlavním městem kultury?

Rada ministrů Evropské unie je jediným orgánem oprávněným ke jmenování města evropským hlavním městem kultury. Tento titul je nyní určen výhradně městům, která se nacházejí v Evropské unii, a je udělován na jeden rok.

Evropská komise, přesněji její generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu, sleduje výběr měst. Výběrové řízení je stanoveno právním předpisem, tzv. „rozhodnutím“. Od 1. ledna 2007 je platným rozhodnutím vztahujícím se na projekt Evropské hlavní město kultury rozhodnutí č. 1622/2006/ES¹.

Výrazem „akce“ Evropské hlavní město kultury se dále v textu rozumí všechny události tvořící program města jmenovaného na příslušný rok.

Mezi lety 2005 až 2019 proběhne akce Evropské hlavní město kultury ve všech 27 členských státech Evropské unie. Jejich pořadí je uvedeno v příloze rozhodnutí č. 1622/2006/ES. Bylo stanoveno na základě společné dohody s členskými státy. Každý rok se tato akce bude moci konat ve dvou z 27 členských států. Od roku 2011 tak budou moci být jmenována evropským hlavním městem kultury pro daný rok dvě města.

1.1) Města ucházející se o titul v letech 2011 a 2012

Výběrové řízení v případě let 2011 a 2012 je z důvodu změny právních předpisů² odlišné od řízení, které se bude používat pro rok 2013 a následující roky.

S ohledem na přechodnou fázi budou města členských států kandidující na roky 2011 a 2012 vybírána takto (viz článek 14 rozhodnutí č. 1622/2006/ES):

Nejpozději 4 roky před začátkem akce předloží dotyčné členské státy Evropskému parlamentu, Radě, Komisi a Výboru regionů žádosti jednoho nebo více měst spolu s případným doporučením. Členský stát má právo předložit žádost jediného města, avšak záměrem rozhodnutí je podnítit skutečnou soutěž.

Vláda členského státu, kterého se daný rok týká, zašle evropským orgánům dopis s uvedením kandidátských měst. Města, která se chtějí o titul ucházet, proto musí kontaktovat vnitrostátní orgány a informovat je o svém přání kandidovat.

K dopisu vlády dotyčného členského státu bude připojena přihláška každého z kandidátských měst.

¹ Úřední věstník Evropských společenství (Úř. věst.) L 304 ze dne 3. listopadu 2006. Rozhodnutí najdete na této internetové adrese: http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html (stránka se připravuje).

² Do 31. prosince 2006 bylo platným rozhodnutím vztahujícím se na akci Evropské hlavní město kultury rozhodnutí č. 1419/1999/ES (Úř. věst. L 166, 1.7.1999, s. 1), ve znění rozhodnutí č. 649/2005/ES (Úř. věst. L 117, 4.5.2005, s. 20), které lze najít na této adrese: http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html.

Formát žádostí na rok 2011 je libovolný; doporučujeme přesto v žádosti uvést, že město bude moci odpovědět na otázky, které se nacházejí v dokumentu „návrh žádosti“ popsaném níže v oddíle 1.3. Žádost bude sepsána v jednom nebo vícero z 23 úředních jazyků Unie, přičemž jedním z nich bude angličtina.

Žádosti na rok 2012 je třeba sestavit na základě pokynů uvedených níže v oddíle 1.3.

Žádosti budou předány příslušné porotě zřízené pro daný rok. Porota se skládá ze sedmi členů, které jmenují orgány EU na základě článku 6 rozhodnutí č. 1622/2006/ES. Tyto osobnosti představují nezávislí odborníci z kulturní oblasti.

Města kandidující na roky 2011 a 2012 se mohou rozhodnout, zda budou vycházet z kritérií uvedených v článku 3 a příloze II rozhodnutí č. 1419/1999/ ES („staré“ rozhodnutí), nebo z kritérií uvedených v článku 4 rozhodnutí č. 1622/2006/ES („nové“ rozhodnutí). Tuto volbu je třeba v žádosti jasně uvést.

Komise svolá porotu v měsících následujících po předložení žádostí měst. Na toto zasedání, které se uskuteční v Bruselu, bude pozvána delegace kandidátských měst, aby představila svůj projekt.

Porota posoudí žádosti s ohledem na požadované cíle a kritéria, které si město kandidující na titul v daném roce zvolilo v souladu s pravidly uvedenými výše. Vydá také doporučení ohledně dvou měst, která by měla být jmenována evropským hlavním městem kultury v daném roce. V případě potřeby poskytne rady, jak by mohly být projekty měst vylepšeny.

Po skončení zasedání vypracuje porota zprávu, jež bude obsahovat hodnocení obdržených žádostí, doporučení ohledně měst, která by měla být jmenována, a rady týkající se přípravy akce.

Tato zpráva je předána Komisi, Parlamentu, Radě a Výboru regionů; stává se tak veřejným dokumentem a může být zveřejněna v tisku.

Evropský parlament může zaslat Komisi stanovisko k podaným přihláškám ve lhůtě tři měsíců od obdržení zprávy.

Rada s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu a zprávu poroty jmenuje dvě města (za každý dotčený členský stát jedno) evropskými hlavními městy kultury pro daný rok.

1.2) Města ucházející se o titul v roce 2013 a následujících letech

Postup jmenování měst na rok 2013 a následující roky probíhá v těchto etapách:

- **Výběr (dvě fáze):**

->Předběžný výběr

- Šest let před rokem konání akce každý z dotyčných členských států zveřejní výzvu k podávání žádostí určenou městům, jež by mohla mít o titul zájem. Města mají lhůtu deseti měsíců pro podání žádostí, tj. prezentaci základních rysů programu na daný rok (viz oddíl 1.3 Příprava žádostí).

Města ucházející se o titul mohou obdržet informace na informační schůzce, kterou ve výše uvedené lhůtě uspořádá příslušný členský stát.

- V každém z dotyčných členských států poté zasedá porota. Tato porota je složena ze třinácti členů: šest odborníků jmenuje dotyčný stát, sedm jmenují evropské orgány. Těchto sedm „evropských“ odborníků je jmenováno na tři roky a jejich složení se obnovuje po třetinách (2 + 2 + 3). Pomáhají „národním“ odborníkům z obou dotyčných členských států při hodnocení žádostí s ohledem na požadované cíle a kritéria. Tato kritéria jsou spolu s příklady uvedena v části III „Cíle a kritéria akce: vysvětlení a příklady“ těchto pokynů, jakož i v přílohách.

- Porota sestaví krátký seznam měst, která budou nadále přicházet v úvahu, a vydá doporučení týkající se potřebných úprav a rozšíření jejich programů. Pravidla soutěže, včetně pravidel pro hlasování a prezentaci žádostí před porotou, budou stanovena ve výzvě k podávání žádostí nebo v oficiálním dokumentu zveřejněném dotyčným členským státem.

-> *Konečný výběr*

- Města vybraná v první fázi budou mít poté několik měsíců na úpravu a rozšíření svého programu. Tyto podrobné materiály, které musí obsahovat určité množství informací (viz část 1.3 níže), budou předloženy na druhém zasedání poroty v každém z obou členských států. Zasedání se uskuteční 9 měsíců po předběžném výběru. Porota navrhne jedno město pro každý z dotyčných států a poskytne rady týkající se dalšího průběhu příprav.

● **Jmenování:**

Na základě zpráv příslušné poroty představí každý z obou členských států jedno navržené město a jeho žádost evropským orgánům. Rada ministrů Evropské unie úředně jmenuje obě města, která se stanou evropskými hlavními městy kultury o čtyři roky později.

Po jmenování bude oběma městům při přípravě akce poskytovat podporu monitorovací a poradní výbor skládající se ze sedmi osobností jmenovaných evropskými orgány. Tato fáze je pojednána v části III těchto pokynů.

Níže uvedená tabulka obsahuje časový přehled jednotlivých etap jmenování:

Časový plán (v letech; n = rok konání akce	<i>Etapa výběru</i>	Odpovědný subjekt
---	----------------------------	--------------------------

počínající dnem 1. ledna)		
n-6 (např. konec roku 2006 pro titul na rok 2013)	Výzva k podávání žádostí	Členský stát
n-6 + 10 měsíců	Lhůta pro podání žádostí	Kandidátská města
n-5 (např. konec roku 2007 pro titul na rok 2013)	Zasedání poroty za účelem předběžného výběru v příslušném členském státě => seznam předběžně vybraných měst (13 odborníků)	Členský stát
n-5 + 9 měsíců	Zasedání poroty za účelem konečného výběru v příslušném členském státě (13 odborníků)	Členský stát
n-4 (např. konec roku 2008 pro titul na rok 2013)	Oznámení navrženého města evropským orgánům	Členský stát
n-4 + 3 měsíce	Stanovisko Evropského parlamentu k tomuto návrhu	Evropský parlament
	Jmenování města evropským hlavním městem kultury	Rada ministrů Evropské unie

1.3) Podávání žádostí

Tato část se týká především měst, která se chtějí ucházet o titul v roce 2012 a následujících letech.

S cílem pomoci městům při předkládání jejich žádosti a usnadnit práci příslušné porotě požaduje Evropská komise, a pro jmenování na rok 2013 a následující roky i příslušné členské státy, aby kandidátská města vyplnila dokument nazvaný „žádost“. Tento dokument je dostupný na internetových stránkách generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu na adrese http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html.

Rubriky dotazníku zahrnují různé aspekty této akce, které budou muset města zajistit, aby se mohla účastnit soutěže. K tomuto dotazníku je třeba přiložit další podklady v libovolném formátu, jejichž cílem je podpořit a doplnit odpovědi uvedené ve formuláři. K této dokumentaci lze připojit jakýkoli další komunikační prostředek (například logo). Vzhledem ke skutečnosti, že porota bude mít na posouzení všech žádostí omezenou dobu, doporučujeme omezit rozsah dokumentace tak, aby obsahovala pouze zásadní informace přímo související s rokem, v němž se město chce stát evropským hlavním městem kultury.

Dotazník a dokumentaci je třeba vyhotovit v jednom nebo vícero z 23 úředních jazyků Unie, přičemž jedním z nich bude angličtina.

Jedna z rubrik dotazníku se týká struktury, která bude zřízena pro přípravu a realizaci akce. Tato jediná struktura, která je uvedena v návrhu žádosti a ohledně které budou požadovány záruky, bude kontaktním subjektem ve vztahu ke Komisi, zejména ve fázi monitorování.

● *Jmenování na rok 2012:*

Města, která se chtějí ucházet o titul v tomto roce, oznámí svůj zájem příslušným vnitrostátním orgánům, jak je uvedeno výše v oddíle 1.1, a zašlou jim žádost spolu s podkladovými materiály. Kandidátská města vyplní všechny rubriky dotazníku co možná nejúplněji a s uvedením veškerých podrobností.

● *Jmenování na rok 2013 a následující roky:*

Poté, co příslušný členský stát zveřejní výzvu k podávání žádostí, zašlou města, která si přejí zúčastnit se soutěže, výše uvedené dokumenty (žádost a podkladové materiály) orgánu, který za tímto účelem určí daný členský stát (tento orgán bude uveden ve výzvě). V první fázi výběru poskytnou tyto dokumenty celkový přehled o programu, který má každé kandidátské město v úmyslu v daném roce zrealizovat. Města, která budou vybrána na základě tohoto předběžného výběru, poté tyto dokumenty doplní o podrobnější informace.

Pravidla soutěže, včetně pravidel pro hlasování a prezentaci žádostí před porotou, budou stanovena ve výzvě k podávání žádostí zveřejněné dotyčným členským státem.

II. Fáze monitorování: od jmenování města po realizaci akce

V rámci výběru měst na rok 2010 a následující roky proběhne poté, co Rada ministrů Evropské unie úředně jmenuje příslušné město evropským hlavním městem kultury, fáze monitorování a poradenství.

Během této fáze bude nad dalším průběhem příprav města dohlížet výbor mezinárodních odborníků (nazvaný monitorovací a poradní výbor) složený ze sedmi nezávislých osobností jmenovaných Komisí, Evropským parlamentem, Radou a Výborem regionů.

Působení tohoto výboru umožní:

- hodnotit stav pokroku v přípravách;
- poskytovat rady;

- kontrolovat, zda jsou program a závazky, na jejichž základě byla města vybrána (zejména co se týče splnění kritérií týkajících se evropského rozměru a kategorie „město a občané“) skutečně dodržovány.

Za tímto účelem se mohou struktury pověřené realizací programů a orgány dotyčných měst v průběhu fáze monitorování setkat s monitorovacím a poradním výborem na dvou zasedáních, přičemž první z nich se uskuteční dva roky a druhé osm měsíců před zahájením akce.

Fáze monitorování se dělí na tyto etapy:

-> *Průběžné monitorování*

Dva roky před zahájením akce se monitorovací a poradní výbor z podnětu Komise setká se strukturami pověřenými realizací programů a orgány obou měst jmenovaných evropskými hlavními městy kultury.

Nejpozději tři měsíce před tímto setkáním předloží struktury pověřené realizací programů obou hlavních měst kultury Komisi zprávu o pokroku, pokud jde o programy představené v rámci výběru a závazky přijaté v daném období. Zpráva, kterou každé z měst předloží, bude založena na tematických okruzích uvedených v žádosti. Bude obsahovat informace o dosaženém pokroku v porovnání s odpověďmi uvedenými v dotazníku ve stadiu výběru.

Na základě tohoto dokumentu a setkání se zástupci dotyčných měst vypracuje výbor zprávu o stavu příprav akce a o dalších potřebných krocích.

-> *Závěrečné monitorování:*

Nejpozději osm měsíců před začátkem akce se monitorovací a poradní výbor opět sejde se strukturami pověřenými realizací programů a orgány obou měst jmenovaných evropskými hlavními městy kultury, aby zhodnotil přípravné práce, jež byly do té doby provedeny, a posoudil, jaká opatření by ještě měla být přijata.

Nejpozději tři měsíce po tomto setkání předloží struktury pověřené prováděním programů Komisi zprávu o pokroku vypracovanou podle stejných zásad jako předchozí zpráva. Tato zpráva bude rovněž uvádět, do jaké míry byla realizována doporučení výboru vydaná ve fázi průběžného monitorování.

Bude se také zabývat otázkou udělení ceny na počest Meliny Mercouriové (viz níže) a zahrnutím dané finanční částky do rozpočtu programu akce.

Na základě tohoto dokumentu a setkání se zástupci dotyčných měst vypracuje monitorovací a poradní výbor závěrečnou zprávu o stavu příprav akce a o dalších potřebných krocích.

-> *Cena*

Na základě zprávy udělí Komise městům jmenovaným od roku 2010 cenu na počest Meliny Mercouriové, a to pod podmínkou, že tato města splní své závazky přijaté ve fázi výběru a zohlední doporučení poroty a výboru vydaná ve fázi výběru a monitorování. Tato cena,

kteřá bude udělena nejpozději tři měsíce před začátkem daného roku, má vedle peněžní hodnoty i čestnou hodnotu (jejíž ohlas ve sdělovacích prostředcích bude prospěšný jak pro dotyčná města, tak pro titul obecně).

Podrobnější informace týkající se spolufinancování akce ze strany Společenství se nacházejí v části VI „Spolufinancování akce ze strany Společenství“.

Časový průběh fáze monitorování je tento:

Časový plán (v letech; n = rok konání akce počínající dnem 1. ledna)	<i>Etapa</i>	Odpovědný subjekt
n-2 - 3 měsíce (tři měsíce před zasedáním ve fázi průběžného monitorování)	Předání průběžné zprávy o stavu pokroku jmenovaných měst Evropské komisi	Evropské hlavní město kultury
n-2 (např. konec roku 2011 pro titul na rok 2014)	Setkání monitorovacího a poradního výboru (7 evropských odborníků) a dotčených měst ve fázi průběžného monitorování	Evropská komise
n-11 měsíců (tři měsíce před závěrečným zasedáním monitorovacího výboru)	Předání závěrečné zprávy o pokroku jmenovaných měst Evropské komisi	Evropské hlavní město kultury
n-8 měsíců	Závěrečné setkání monitorovacího a poradního výboru (7 evropských odborníků) a dotčených měst	
n-3 měsíce	Cena	Evropská komise
n	Rok konání akce	Evropské hlavní město kultury
n+1	Hodnocení výsledků akce	Evropská komise

III. Cíle a kritéria akce

Cíle a kritéria akce Evropské hlavní město kultury jsou stanoveny právním předpisem, kterým se udělování titulu řídí (rozhodnutí č. 1622/2006/ES). Kromě toho ze zkušeností z předchozích jmenování vyplývá určitý počet prvků opírajících se o koncepci akce, které jsou pro úspěch evropského hlavního města kultury rozhodující.

Předmětem této části je provázet města, která si přejí kandidovat, prostřednictvím:

- jasného stanovení kritérií;
- poukázání na spojitost mezi těmito kritérii a prováděním akce, jež vyplývá ze zkušeností z předchozích jmenování.

Je nutné si uvědomit, že program předložený kandidátskými městy musí splňovat přísné požadavky na uměleckou a kulturní kvalitu. Žádosti posoudí porota s ohledem na specifické cíle a kritéria požadované pro jmenování na daný rok: předložená žádost proto bude porovnána s ustanoveními článků 3 a 4 rozhodnutí č. 1622/2006/ES. Tato kritéria jsou v zájmu přehlednosti rozdělena na dvě kategorie: „Evropský rozměr“ a „Město a občané“. Podrobnosti jsou uvedeny níže v oddílech 3.2 a 3.3.

Příklady uvedené v přílohách pro objasnění těchto kritérií představují výklady a ilustrace, jejichž cílem je správně zaměřit úvahy doprovázející podání žádosti, a měly by být považovány pouze za zdroj inspirace. Nesmějí ohraničovat programy přísně vymezeným rámcem; jedná se pouze o osvědčené postupy, jež mají podnítit vlastní tvořivost organizátorů. Organizátoři mohou s uvedenými nápady volně nakládat a přizpůsobit je vlastní kultuře. Navíc nelze opomenout vývojový charakter uměleckých forem a obsahů, které mohou být účastníky v průběhu let vytvořeny nebo osvojeny. Všechny uvedené příklady jsou převzaty z programů měst, která podala žádost o titul. Proto se mohou lehce lišit od projektů, které byly nebo budou skutečně realizovány v rámci roku, v němž se tato města stala nebo stanou evropským hlavním městem kultury.

Kvalita žádosti spočívá především v důkladném pochopení koncepce projektu Evropské hlavní město kultury a kritérií výběru. V další části proto připomínáme hlavní zásady.

3.1) Koncepce projektu „Evropské hlavní město kultury“

- Město získává titul na dobu jednoho roku. Města, která se o titul ucházejí, mohou do svého programu zapojit okolní region nebo, v případě příhraničních měst, euroregion. Například Lucemburk (evropské hlavní město kultury v roce 2007) do svého programu zapojil tzv. „Velký region“ (*Grande région*), zatímco Essen (2010) do něj zahrnul Porúří.
- Město není jmenováno evropským hlavním městem kultury pouze pro to, čím je nebo co vykonalo. Titul je mu udělen především díky programu konkrétních kulturních událostí, které má v úmyslu uspořádat v daném roce, jenž by tak měl být rokem výjimečným. V tomto smyslu je tak koncepce Evropského hlavního města kultury naprosto odlišná např. od světového kulturního dědictví UNESCO. Spíše než značkou je titul pro daný rok symbolem

vrcholného okamžiku města v kulturní oblasti. Předkládání žádostí ve formě turistických publikací o městě by proto bylo zcela nevhodné.

Město by se mělo snažit využít svých osobitých rysů a projevit určitou kreativitu. Pamětihodnosti a obvyklý kulturní život města jsou proto jistě přednostmi, avšak nemohou představovat základ pro pořádání akce.

- Program roku, v němž se má projekt Evropské hlavní město kultury uskutečnit, by měl být výjimečný a být vytvořen zvlášť pro daný rok.

Některé žádosti snažící se zahrnout pod projekt Evropské hlavní město kultury veškeré kulturní akce, jež se ve městě běžně pořádají, nebo „pouze“ vyzdvihnout architektonické pamětihodnosti města, tak nebyly přijaty.

- Akce je příležitostí k posílení spolupráce v kulturní oblasti a k podpoře trvalého dialogu na evropské úrovni. Musí vyzdvihovat společné rysy a rozmanitost evropských kultur. Kulturní rozmanitostí se rozumí rovněž přínos všech původních obyvatel, přistěhovalců nebo obyvatel nově přicházejících z evropských i mimoevropských zemí. Jedním z hlavních cílů akce je podporovat vzájemné poznávání evropských občanů a vzbudit tak v nich pocit příslušnosti k těmto společenstvím. V tomto smyslu by celková vize projektu měla být „evropská“ a program by měl být přitažlivý na evropské úrovni.

- Bylo by záhodno, aby spolu programy obou měst jmenovaných evropským hlavním městem kultury v témže roce vzájemně souvisely.

- Zkušenosti z předchozích výběrů ukazují, že všechna města, která svou kandidaturu řádně připravila, mohou mít z vykonané práce prospěch i tehdy, jestliže jim titul nakonec nebyl udělen. Zapojení subjektů z dané oblasti, zamyšlení nad kulturní politikou či plánovaná partnerství mohou představovat nové impulsy pro kulturní život města.

3.2) Evropský rozměr projektu

Pokud jde o „Evropský rozměr“, stanoví článek 4 rozhodnutí č. 1622/2006/ES, že program:

- a) podporuje spolupráci mezi kulturními subjekty, umělci a městy z dotyčných členských států a jiných členských států v jakékoli kulturní oblasti;
- b) vyzdvihuje bohatství a kulturní rozmanitost v Evropě;
- c) zviditelňuje společné znaky evropských kultur.

Příloha (viz přílohy A, B a C) uvádí vysvětlení a příklady pro ilustraci pojmu „evropského rozměru“ ve vztahu k uvedeným kritériím.

Konkrétně by mělo kandidátské město poukázat na úlohu, kterou hrálo v evropské kultuře, na své vztahy, místo a příslušnost k Evropě a na svou současnou účast na evropském uměleckém

a kulturním životě, spolu se svými specifickými rysy. Tento evropský rozměr může město rovněž pojmout jako dialog a výměny s jinými kulturami a umělci z jiných světadílů, jejichž prostřednictvím podporuje mezikulturní dialog.

Myšlenka evropského rozměru má dva hlavní aspekty:

- 1) témata: povaha zvolených témat (příloha **A**);
- 2) způsob, jakým budou organizovány události tvořící program akce (příloha **B**).

V příloze **C** jsou uvedeny příklady, které, přestože přímo nevycházejí z výše uvedených hledisek, souvisejí s evropským rozměrem daného hlavního města kultury.

Evropský rozměr projektu se navíc projevuje jeho celkovým začleněním do evropské činnosti v oblasti kultury a odpovídajícím provázáním s evropskými orgány a jejich politikami. Podporují se například veškeré konkrétní akce pořádané v evropském hlavním městě kultury, které odpovídají třem prioritám rámcového programu v oblasti kultury, tzv. programu „Kultura“.

Těmito třemi prioritami jsou:

- posilovat nadnárodní mobilitu kulturních činitelů;
- podporovat nadnárodní pohyb kulturních a uměleckých děl a produktů;
- podporovat dialog mezi kulturami.

Propagace programu, předávání evropských cen a pořádání konferencí na evropské úrovni, podpora věnovaná setkávání umělců a kulturních subjektů, jejichž cílem je podpořit spolupráci v souladu s programem „Kultura“, mohou rovněž přispět k začlenění projektu Evropské hlavní město kultury do celkového rámce evropské činnosti v oblasti kultury.

Výše uvedené prvky by měly být uspořádány tak, aby zajistily co největší zviditelnění akce a její skutečnou přitažlivost na evropské úrovni.

Informace obsažené v příloze jsou uspořádány tak, že každé z uvedených témat doprovází jeho různé výklady ilustrované řadou příkladů.

3.3 Kritéria v kategorii „Město a občané“

Druhý soubor kritérií, která by mělo splnit město ucházející se o titul Evropské hlavní město kultury, je nazván „Město a občané“. Slovo „občané“ zde ve zkratce označuje evropské občany a všechny občany trvale nebo dočasně žijící v Evropské unii.

V rámci této kategorie (viz článek 4 rozhodnutí č. 1622/2006/ES) program:

- a) podněcuje k účasti občany žijící v daném městě a jeho okolí a zvyšuje jejich zájem i zájem občanů z jiných zemí;

- b) je udržitelný a tvoří nedílnou součást dlouhodobého kulturního a sociálního rozvoje daného města.

V příloze (viz přílohy **D** a **E**) se nacházejí vysvětlení a příklady pro ilustraci těchto pojmů.

Kritéria v tematické kategorii „Město a občané“ se dělí na dva hlavní okruhy:

- 1) účast občanů: jedná se o vytvoření přitažlivého a participativního evropského hlavního města kultury. To je předmětem přílohy **D**.

Přitažlivost, ať už na místní či evropské úrovni, je jedním z klíčových cílů evropského hlavního města kultury: jakým způsobem by bylo možné přilákat nejen obyvatele daného města či země, ale též zahraniční turisty? V případě města, které se nachází například v Pobaltí, by tato otázka mohla být formulována takto: čím by tato akce mohla zaujmout španělského nebo řeckého či třeba švédského turistu? Takovými otázkami by se kandidátská města měla zabývat. Z toho důvodu je třeba se vyhnout veškerým událostem výhradně místního významu. Podpora turistiky na evropské úrovni je jedním z dalších cílů akce.

Kromě zviditelnění akce je třeba podnítit skutečnou účast občanů daného města, regionu i širšího okolí. Tak budou mít občané i místní kulturní obec pocit, že jsou do akce zapojeni.

Město by mělo vypracovat vyvážený projekt, který poukáže na zvláštnosti města jako na součást evropské kulturní rozmanitosti, učiní je přitažlivým pro mezinárodní veřejnost a současně vzbudí zájem a nadšení místních obyvatel.

- 2) trvalý charakter události, která musí být součástí dlouhodobého rozvoje města: akce by měla představovat určitý impuls ze střednědobého a dlouhodobého hlediska. To je předmětem přílohy **E**.

Podle tohoto kritéria by město mělo vytvořit program s trvalým účinkem, který zapadá do dlouhodobého rozvoje města a přesahuje pomíjivost jednotlivých kulturních akcí. Města se proto vyzývají, aby na základě této akce budovala dlouhodobé projekty a spolupráci. Tato akce tedy bude příležitostí, jež přispěje ke změně nebo k upevnění či rozvoji kulturní praxe ve městě.

IV. Podmínky úspěchu

Kromě dodržení výše uvedených kritérií umožňují zkušenosti předchozích evropských hlavních měst kultury poukázat na určité prvky, jež jsou pro úspěch akce důležité.

Ačkoli v případě projektu, jakým je Evropské hlavní město kultury, nelze přímo mluvit o podmínkách úspěchu, upozorňují odborníci, kteří se podíleli na jeho organizaci v jednotlivých hlavních městech kultury, členové porot, kteří hodnotili žádosti, i výsledky

souhrnné studie provedené na objednávku Komise (tzv. Palmerova zpráva) na tyto skutečnosti:

1. Zásadní je připravit s dostatečným předstihem dobrou koncepci na základě cílů a kritérií akce a mít jasnou představu o tom, co by se mělo udělat. Žádost musí především obsahovat jasnou a ucelenou vizi daného roku vycházející z „filozofie“ celé akce a kritérií stanovených v rozhodnutí. Pouhé seskupení různorodých událostí či projektů nemůže představovat program roku v rámci Evropského hlavního města kultury.

2. Veřejný závazek, pokud jde o program a rozpočet, musí být trvalý a neměnný v průběhu celé přípravné fáze.

3. Struktura zřízená za účelem přípravy a realizace akce musí disponovat dostatečnou finanční a administrativní kapacitou. V tomto ohledu je velmi důležitá kvalita kontaktů a vazeb s občanskou společností, které bude s to vytvořit.

4. Výběr partnerů a projektů, které budou tvořit program, je jedním z klíčových prvků přípravy, zejména co se týče „evropského rozměru“ akce.

Z tohoto hlediska je důležité:

- pečlivě vybírat partnery na evropské úrovni: mělo by se vycházet ze stávajících vazeb a kontaktů a zahájit včas proces s cílem navázat kontakty a sestavit plán s dostatečným předstihem;

- zaměřit se na kvalitu a vlastnosti projektů, a nikoli na politický rozměr kontaktů. Je důležité pohlížet na evropský rozměr akce se značným odstupem;

- mít na paměti, že největší dopad mohou mít nejambicióznější evropské projekty nebo projekty a priori kontroverzní. Proto je dobré nebát se případných obtíží.

5. Jeden z faktorů úspěchu předcházejících evropských hlavních měst kultury spočívá ve schopnosti města zapojit současně činitele z kulturní a sociálně-ekonomické oblasti i místní obyvatele. Akce by měla dokázat sladit umělecké požadavky s nadšením veřejnosti.

6. Aby se činitelé z kulturní a sociálně-ekonomické oblasti mohli sdružit v rámci společného projektu, je důležité konzultovat osoby působící přímo na poli kultury, tzn. pojmout akci formou „pohledu zdola“.

Co se týče partnerství se subjekty ze sociálně-ekonomické oblasti, můžeme uvést příklad města Lille, které dokázalo zapojit partnery ze sociálně-ekonomické oblasti za aktivní účasti sponzorů. V tomto ohledu je třeba připomenout, že příspěvek sponzorů představuje v průměru 13 % rozpočtu evropského hlavního města kultury (zdroj: Palmerova zpráva). Tato spolupráce je zásadní zejména v odvětví dopravy. V roce 2004 umožnila společnost SNCF (francouzské dráhy) cestovat mezi Lille a mnohými městy ve Francii i v zahraničí za obzvláště výhodné sazby zavedené u příležitosti akce Lille 2004.

7. Organizátoři akce mohou mnohé vytěžit ze zdůraznění osobitých rysů města. Bývalá evropská hlavní města kultury uvádějí, že je dobré vycházet z místní kultury a poté rozšířit záběr na ostatní kultury - doporučují tedy, aby akce byla založena na samotném městě.

8. Je důležité, aby byl program zaměřen do budoucna, aniž by však opomíjel historii města, na níž se zakládá jeho identita. Prvořadý význam má tak inovativní povaha akce, a tedy i prostor věnovaný současným kulturním formám a schopnost podněcovat kreativitu prostřednictvím zapojení místních a evropských umělců. Program by se měl vyznačovat kulturním dynamismem, který přesahuje historické přednosti města, např. jeho bohaté kulturní dědictví.

9. Trvalá povaha akce je prvkem, jenž by měl být do projektu zahrnut od samého počátku: budoucnost města se utváří již před rokem, v němž se stane hlavním městem kultury.

V rámci kritérií „Evropský rozměr“ a „Město a občané“ jde tedy o vytvoření vyváženého projektu, který vyzdvihne zvláštnosti města jakožto prvky evropské kulturní rozmanitosti, poukáže na přitažlivost města na mezinárodní úrovni a vzbudí zájem a nadšení místních i ostatních občanů.

10. Komunikační kampaň týkající se města, regionu i širšího okolí je klíčovým prvkem příprav evropského hlavního města kultury a je třeba ji plánovat se značným předstihem.

11. Zásadním prvkem přípravy akce Evropské hlavní město kultury je nezávislost uměleckého ředitele a struktury pověřené realizací programu na politických orgánech. Některá bývalá evropská hlavní města kultury velmi trpěla přímým a všudypřítomným zapojením politických orgánů do struktury pověřené realizací programu. Je třeba mít na paměti, že příprava města na daný rok trvá nejméně šest let a že političtí představitelé mohou být v průběhu této doby vystřídáni jinými.

Studie objednaná Komisí o městech, jež byla evropským hlavním městem kultury v letech 1995 až 2004 (Palmerova zpráva), uvádí několik informací, pokud jde o faktory úspěchu města. Vyplývá z ní, že dotazované osoby, jež se podílely na organizaci akce, vyzdvihují důležitost jejího začlenění do širšího kontextu, zapojení místních obyvatel, partnerství, potřeby jasných cílů, dostatečných prostředků a silného vedení spojeného s politickou vůlí. Úplné znění komentářů k tomuto tématu se nachází na stranách 138–140 této studie.

Tato studie se rovněž věnuje významu kontroly a hodnocení systémů zavedených pro organizaci akce (viz strany 130–131 Palmerovy zprávy).

V. Práva spojená s titulem

Města mohou používat titul Evropské hlavní město kultury až po jejich úředním jmenování Radou ministrů Evropské unie. Do té doby jsou „kandidáty“ na titul.

Komise soudí, že ochrana titulu Evropské hlavní město kultury má zásadní význam pro ohlas akce a její budoucnost. Je to jedno z opatření, které má chránit prestiž titulu a zajistit mu zviditelnění, jež si zaslouhuje.

Komise v současné době pracuje na stanovení postupu, jež povede k ochraně titulu na základě známkového práva.

[tato část se připravuje]

VI. Spolufinancování akce ze strany Společenství

Evropská unie poskytuje evropským hlavním městům kultury finanční příspěvek prostřednictvím svého rámcového programu v oblasti kultury. Program na období 2000–2006 nesl název „Kultura 2000“; od roku 2007 do roku 2010 se jedná o program „Kultura“.

Pro jmenování do roku 2009 včetně má finanční podpora akce formu finančního příspěvku. Počínaje jmenováním na rok 2007 činí tento příspěvek 1,5 milionů EUR³ pro jedno město.

Poskytuje se na základě „projektu“, který tvoří součást programu na rok, v němž se akce bude konat, a který musí předložit struktura odpovědná za realizaci akce. Přesné podmínky předložení tohoto projektu a poskytnutí finančního příspěvku lze najít na internetových stránkách generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu na adrese http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html.

Projekt musí především zahrnovat silný evropský rozměr podle kritérií v oddíle 2.2 výše.

Příspěvek Společenství nesmí přesáhnout 60 % celkového rozpočtu předkládaného projektu.

- Města, jež získají titul pro rok 2010, poprvé nezískají příspěvek, ale cenu. Tato cena na počest Meliny Mercouriové bude udělena evropským hlavním městům kultury nejpozději tři měsíce před začátkem akce, pokud tato města dodržela závazky přijaté ve fázi výběru a řídila se doporučeními poroty, zejména pokud jde o evropský rozměr akce. Finanční částka ve výši 1,5 milionů EUR⁴, spojená s touto cenou, bude představovat podíl Společenství na financování akce a nahradí tak výše uvedený finanční příspěvek.

Tato částka bude vyplacena struktuře pověřené realizací programu. Musí být vynaložena na financování projektů zařazených do programu daného roku nebo na něj navazující.

K rozvoji města mohou přispět další nástroje Společenství, jako např. strukturální fondy, zejména Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. Tyto fondy mohou zejména přispět ke zlepšení místní infrastruktury, posílení sociální soudržnosti a podpoře místních politik inovace, růstu a zaměstnanosti.

³ Tato částka bude potvrzena po přijetí rozhodnutí, kterým se zavádí program „Kultura“.

⁴ Tato částka bude potvrzena po přijetí rozhodnutí, kterým se zavádí program „Kultura“.

Některá města tak mají možnost získat prostředky ze strukturálních fondů Společenství.

Každý členský stát obdrží finanční prostředky ze strukturálních fondů na základě různých strukturálních parametrů. Tyto prostředky potom v členských státech rozdělí orgány pověřené jejich správou mezi prioritní regiony. Rozdělení prostředků z těchto fondů se plánuje několik let předem; město jmenované evropským hlavním městem kultury se musí informovat o jejich plánovaném přidělení u těchto správních orgánů ve svém regionu.

Podrobnější informace k tomuto tématu naleznete na internetových stránkách generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu na adrese http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html.

Kulturní subjekty účastníci se akce mají rovněž možnost získat finanční příspěvek pro své projekty v rámci programu Společenství „Kultura“, pokud splní požadované podmínky, zejména co se týče evropského partnerství. Velmi se oceňuje provázanost mezi programem „Kultura“ a projektem Evropské hlavní město kultury: rok, v němž akce probíhá, je výjimečnou příležitostí pro vytvoření projektů na základě evropských partnerství v rámci programu „Kultura“ a taktéž v rámci jiných programů Společenství spadajících do působnosti generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu.

Podrobnější informace o podmínkách účasti na programu „Kultura“ naleznete na adrese http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html.

Na níže uvedených adresách lze získat informace týkající se politik a programů nabízených generálním ředitelstvím pro vzdělávání a kulturu:

- Celoživotní učení: http://ec.europa.eu/education/index_fr.html,
- Mládež: http://ec.europa.eu/youth/index_en.html,
- Občanství: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/activecitizenship/index_fr.htm,
- Mnohojazyčnost: http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages_fr.html.

Také evropské roky, jako např. rok 2008 – Evropský rok mezikulturního dialogu, mohou představovat příležitost pro financování Společenstvím v rámci akce Evropské hlavní město kultury.

VII. Sdílení osvědčených postupů

Zkušenosti měst, která se již stala evropskými hlavními městy kultury, jsou cenným zdrojem informací pro města, která se budou o titul ucházet. Sdílení osvědčených postupů, např. seznámení ostatních s obtížemi, s nimiž se bývalá evropská hlavní města kultury setkala, má zásadní vliv na budoucí vývoj titulu.

Měštům, která se o tuto akci zajímají, proto doporučujeme, aby:

- se obeznámila s Palmerovou zprávou; přesný odkaz je uveden níže v části „Zdroje informací“;
- kontaktovala odpovědné osoby bývalých evropských hlavních měst kultury;
- navázala kontakty se sítí evropských hlavních měst kultury;
- seznámila se s dokumentací předchozích evropských hlavních měst kultury, která je uložena na generálním ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu v Bruselu (1, place Madou, Brusel). O nahlédnutí do těchto dokumentů je třeba předem požádat na adrese Eac-Culture@ec.europa.eu.

Komise se rovněž bude snažit podporovat výměnu zkušeností mezi bývalými a budoucími evropskými hlavními městy kultury.

VIII. Zdroje informací

1. Internetové stránky generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu: http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html (stránka se připravuje).

2. Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1622/2006/ES ze dne 24. října 2006 o zavedení akce Společenství na podporu projektu „Evropské hlavní město kultury“ pro roky 2007 až 2019 (Úř. věst. L 304, 3.11.2006, s. 1).

3. Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1419/1999/ES ze dne 25. května 1999 o zavedení akce Společenství na podporu projektu „Evropské hlavní město kultury“ pro roky 2005 až 2019 (Úř. věst. L 166, 1.7.1999, s. 1). Rozhodnutí ve znění rozhodnutí č. 649/2005/ES (Úř. věst. L 117, 4.5.2005, s. 20).

4. „Palmerova studie“: Studie o projektech „Evropské hlavní město kultury“, „Evropské město kultury“ a „Evropský měsíc kultury“ (1995–2004), kterou vypracovala společnost Palmer/RAE Associates, je dostupná on line na internetových stránkách generálního ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu na adrese http://ec.europa.eu/culture/eac/index_fr.html a v tištěné podobě na požádání u Evropské komise (elektronická adresa: Eac-Culture@ec.europa.eu).

Příloha A: EVROPSKÝ ROZMĚR VYBRANÝCH TÉMAT

Jedná se o témata, která vyzdvihují příspěvek města ke společnému evropskému kulturnímu dědictví a která kladou důraz na současnou účast města na evropském kulturním životě. Prostřednictvím těchto témat město poukazuje na své evropské rysy.

V této souvislosti můžeme uvést následující příklady:

a) umělecká a kulturní hnutí a styly, které jsou v Evropě všeobecně sdíleny a známy a které byly inspirovány městem nebo k nimž město významným způsobem přispělo

Název projektu: *European Baroque Dialogues* [Evropské barokní dialogy]

Hlavní město kultury: *Vilnius 2009*

Termín realizace projektu: *od 16. února 2009*

Koncepce projektu: Zvláštní program sestávající z projektů v oblasti barokního umění (architektura, hudba, divadlo, malířství, literatura a tanec) a médií, jenž bude realizován v průběhu roku 2009 na různých veřejných místech. Usiluje o soudobou prezentaci a moderní interpretaci evropského dědictví barokního umění, které ovlivnilo podobu Vilnius. Vilnius se, pokud jde o jeho kulturní identitu, rozvíjel jako barokní město, které se na jedné straně obracelo k italským a středoevropským barokním formám a na straně druhé si vytvářelo svůj vlastní styl barokního vyjádření, což lze nazvat jako evropský barokní dialekt. Právě tento dialog mezi západoevropským barokem a severským barokem města Vilnius vytváří tuto jedinečnou základnu a pojítka s budoucností, která se teprve utváří. Projekt vyvolá intenzivní a živý dialog mezi evropskými zeměmi a národy dvacátého století prostřednictvím četných kulturních akcí. Na programu Evropské barokní dialogy se budou podílet interpreti barokního umění, historici umění a další umělci z 27 zemí Evropy.⁵

b) nejnovější vývoj uměleckých a kulturních hnutí a stylů

Projekt „Evropské hlavní město kultury“ je platformou pro podporu nových uměleckých a kulturních trendů a hnutí, které jsou zatím málo známé a které by si zasluhovaly zviditelnění na evropské úrovni.

Organizátoři se mohou zaměřit na evropské aspekty těchto nových trendů, aby tyto výstavy byly v souladu s potřebným evropským rozměrem akce.

Název projektu: „The Phantom of Lust“ [Fantom žádostivosti]

Hlavní město kultury: *Graz 2003*

Termín realizace projektu: *2003*

Koncepce projektu: Jedním z klíčových faktorů, které přispěly k úspěchu Grazu jako evropského hlavního města kultury v roce 2003, bylo zaměření na nová, současná umělecká hnutí, která občas nově uchopují témata převzatá z minulosti. Výstava „Fantom žádostivosti“

⁵ Strana 9, žádost města Vilnius „Creativity and Vitality“.

ukázala, jakým způsobem odráží moderní umění vliv literárních děl Leopolda von Sacher-Masocha (který strávil velkou část života v Grazu) na umělecké žánry.

V tomto ohledu lze podtrhnout inovační přístup umělců, kteří jsou otevření novým technologiím, experimentům a inovacím v technické nebo sociální oblasti.

Názvy projektů: „Les Cinémas du Futur“ [*Kina budoucnosti*] a „Microfolies“ [*Mikrobláznovství*]
Hlavní město kultury: *Lille 2004*
Termín realizace projektů: *2004*

Koncepce projektu: První z těchto událostí se vyznačuje využitím „nových obrazů“ ze strany umělců; druhá spočívá v drobných instalacích umístěných designéry po městě a ve výstavních prostorách, jež vzbudily u veřejnosti nesporný zájem.

c) velké osobnosti umění a kultury města, které se staly díky své slávě nebo mobilitě a postavení v evropském měřítku „evropskými“ umělci

Název projektu: *Výstava Rubensových děl*
Hlavní město kultury: *Lille 2004*
Termín realizace projektu: *2004*

Koncepce projektu: Evropské hlavní město kultury pro rok 2004 Lille uspořádalo rozsáhlou výstavu Rubense na oslavu tohoto malíře, který je úzce spjat s historií Flander. Tento umělec vytvořil nejen řadu děl pro kostely, ale během svého působení v diplomatických službách po celé Evropě namaloval také řadu obrazů pro evropské královské rodiny. Po studiu u vlámských mistrů v Antverpách přesídlil na 8 let do Itálie. Rubensovo umění proto představuje celoevropskou identitu. Tato iniciativa symbolizovala touhu nabízet dokonalost a všestrannost. Výstava v Lille vyzdvihla jeho malířský styl i jeho lidský rozměr. Vazby s Antverpami (prostřednictvím výstavy „Rubens collectionneur“ (Rubens sběratel)) a Arrasem (výstava „Rubens contre Poussin“ (Rubens proti Poussinovi) zkoumající rozsáhlou polemiku mezi kresbou a malbou, která se odehrála v 17. století v Evropě) a současným uměním (výstava „On a choisi Rubens“ (Vybrali jsme si Rubense) obsahuje díla 28 umělců na 12 témat inspirovaných prací vlámského mistra a naznačuje fascinující paralelu současných děl s Rubensovou dobou) znázorňují vlivy prostoru a času na tohoto umělce. Výstava též posloužila jako základ pro rozvoj cestovního ruchu.

d) současné nebo dřívější evropské osobnosti, které nedosáhly takové slávy jako jejich kolegové

Název projektu:
Hlavní město kultury: *Graz 2003*
Termín realizace projektu: *2003*

Koncepce projektu: Evropské hlavní město kultury pro rok 2003 Graz uspořádalo výstavu děl Josipa Plečnika, slovinského architekta, který žil na přelomu 19. a 20. století v Ljubljani a který významným způsobem ovlivnil práci řady architektů v různých zemích Evropy, aniž by sám dosáhl věhlasu např. Le Corbusiera nebo Waltera Gropiuse.

e) oslava těch aspektů evropské historie, identity a dědictví, které jsou přítomny v daném městě, a zvýšení povědomí evropské veřejnosti o osobnostech a událostech, které poznamenaly historii a kulturu města

Cílem těchto témat je poukázat na dopad současných nebo historických událostí v evropském měřítku.

Název projektu: *Great European Personalities* [Velké evropské osobnosti]
Hlavní město kultury: *Lucemburk 2007*
Termín realizace projektu: *po celý rok 2007*

Koncepce projektu: Tento projekt se snaží představit veřejnosti Evropské unie a obyvatelům oblasti v okolí Lucemburku (tzv. „Velký region“) významné osobnosti, které v minulosti nebo v nedávné době přispěly k rozvoji myšlenky jednotné Evropy. Kupříkladu Robert Schuman je jedním z duchovních otců Evropské unie. Přispěl k založení Evropského společenství uhlí a oceli, které bylo prvním krokem k vytvoření Evropské unie. Narodil se v Clausenu v Lucembursku francouzskému otci a lucemburské matce a v důsledku pruské anexe Alsaska-Lotrinska (z něhož pocházel jeho otec) v roce 1871 získal německé občanství. Tento projekt vzdává Robertu Schumanovi hold prostřednictvím pěveckého sboru Roberta Schumana a umělecké ceny Roberta Schumana. Hlavní akce se uskuteční v domě Roberta Schumana.⁶

f) důraz na kulturní historii a tradice Evropy; zvláštní výrazy Evropské unie

Název projektu: *Boundaries* [Hranice]
Hlavní město kultury: *Cork 2005*
Termín realizace projektu: *po celý rok 2005*

Koncepce projektu: Umělkyně Dara McGrath vytvořila dokumentární výstavu fotografií pořízených na hraničních přechodech uvnitř Evropské unie. Práce na projektu trvala tři roky a fotografie upozorňují na problematiku zeměpisných hranic, identity a národnosti

⁶ Strana 46, Lucemburk a „Velký region“ - Evropské hlavní město kultury v roce 2007.

v evropských souvislostech. Projekt byl realizován v podobě výstavy na veřejných billboardech v Corku.⁷

g) rozvoj evropských témat a otázek; výzvy, před nimiž stojí současná Evropa

Název projektu: *Open Port – of Peace, Human Rights and Conflict Resolution* [Otevřený přístav míru, lidských práv a řešení sporů]

Hlavní město kultury: *Stavanger 2008*

Termín realizace projektu: *2004–2008*

Koncepce projektu: Konference „Point of Peace“ pod záštitou organizace Worldview Rights a nadace laureátů Nobelovy ceny za mír, které sídlí obě ve Stavangeru, je trvalým místem setkávání nositelů ceny za mír a dalších lidí, kteří usilují o smírné řešení sporů. Akce se bude konat každý druhý rok a její součástí budou: mezinárodní mírová konference; mezinárodní kulturní program, literární semináře a umělecké projekty; mezinárodní výstava představující práci předních účastníků světového mírového hnutí; několik komunikačních iniciativ a činností zaměřených na utlačované země a koncert vysílaný televizi po celém světě. V rámci uměleckého programu dochází k navázání spolupráce mezi projektem „Point of Peace“, který je podporován několika umělci mezinárodního věhlasu, a mladými slibnými umělci ze zemí původu držitelů cen za mír. Cílem je použít umění jako prostředek k propagaci rozmanitosti a navázání porozumění mezi národy a podpořit umělecké kontakty mezi Evropou a zbytkem světa.⁸

h) akce zaměřené na talentované evropské umělce

Název projektu: *Monde Parallèle Pologne* [Paralelní svět Polsko]

Hlavní město kultury: *Lille 2004*

Termín realizace projektu: *květen 2004*

Koncepce projektu: Evropské hlavní město kultury pro rok 2004 Lille uspořádalo řadu akcí věnovaných konkrétním tématům nebo cizím zemím, nazvanou „Mondes Parallèles“ (Paralelní světy). Lille pozvalo kupříkladu polské divadelníky, tanečníky, hudebníky a další umělce, aby vystoupili v některých „Maisons Folies“, což jsou zrenovované staré průmyslové budovy přeměněné na kulturní zařízení, a aby prezentovali mladou polskou tvorbu.

⁷ Strana 39, Cork - Evropské hlavní město kultury v roce 2005.

⁸ Strana 25, žádost města Stavanger na rok 2008 „Open Port“, část 2.

i) místo a postavení kultur přistěhovalců ve městě

Název projektu: *The Immigrants – Towards a Common Future* [Přistěhovalci – cesta ke společné budoucnosti]

Hlavní město kultury: *Istanbul 2010*

Termín realizace projektu: *po celý rok 2010*

Koncepce projektu: Tento projekt usiluje o vytvoření společné půdy pro komunikaci prostřednictvím univerzálního jazyka filmu a snaží se vrhnout světlo na různé stránky aktuální problematiky přistěhovalectví v různých zemích a různých kulturách. I když se problémy a otázky spojené s přistěhovalectvím na první pohled zdají být v každé zemi jiné, důsledky jsou stejné. Rozmanité přístupy těchto tvůrců snad přinesou nový lidský náhled na tento společný problém. Istanbul je v tomto směru významný, neboť v minulosti byl cílem mnoha přistěhovalců. Na základě soutěže, která bude otevřená všem členům EU a všem kandidátským zemím, budou natočeny tři krátké filmy o přistěhovalectví v Evropě.⁹

Příloha B: EVROPSKÝ ROZMĚR REALIZOVANÝCH PROJEKTŮ

Tato část může zahrnovat různá témata, například:

j) společné práce, koprodukce, výměny a jiné způsoby rozvoje spolupráce mezi umělci, kulturními organizacemi a skupinami z různých zemí Evropy, putovní inscenace a výstavy v jiných zemích

Název projektu: *Theatres of Europe* [Divadla Evropy]

Hlavní město kultury: *Janov 2004*

Termín realizace projektu: *říjen – listopad 2004*

Koncepce projektu: V sezóně 2004 nazvané „Cesta do Evropy“ uvedlo janovské divadlo Teatro Stabile di Genoa zvláštní projekt nazvaný „Divadla Evropy“. Diváci se mohli v průběhu sezóny vydat na dlouhou cestu v čase a prostoru po evropském divadle prostřednictvím třiceti domácích i hostujících představení, od Euripida po Molièra, od Shakespeara po Kleistu, od Cervantese po Kafku, od Pintera po Pirandella, od Daria Foa po Botha Strausse. V rámci projektu „Divadla Evropy“ se plánovalo uspořádání cyklu různých evropských divadelních kusů hraných v původním jazyce čtyřmi divadelními společnostmi z různých evropských zemí (Itálie, Francie, Německo a Litva), které byly pozvány do Janova.¹⁰

⁹ Projekt č. 67, Istanbul – Evropské hlavní město kultury v roce 2010.

¹⁰ <http://www.genova-2004.it/default.asp?id=376&lingua=ENG>.

k) zvláštní partnerství mezi dvěma nebo více městy nebo v rámci jednoho regionu

Název projektu: *Squatters Project* [Squatterři]
Hlavní město kultury: *Porto a Rotterdam 2001*
Termín realizace projektu: 2001

Koncepce projektu: Tento projekt zkoumá město, městský prostor a způsob působení prostoru v konkrétních místních podmínkách Rotterdamu a Porto. Mezinárodní umělci byli vyzváni, aby tato dvě města prozkoumali. Promítáním dvou filmů natočených v každém z obou měst podle stejného scénáře byly zdůrazněny vzájemné místní rozdíly. V Rotterdamu byla uspořádána sbírková akce určená na vysázení stromů v Portu. Francis Alÿs (Belgie, Mexiko) předvádí svůj archiv, včetně několika slavných „performancí za chůze“ (walking projects). Ojedinelý charakter každého projektu a místa dává projektu Squatters jakousi „buněčnou“ strukturu. Každá práce představuje malou výstavu, která uchopuje konkrétní městskou lokalitu a dává jí nový význam¹¹.

**Příloha C: NĚKOLIK PŘÍKLADŮ EVROPSKÉHO ROZMĚRU, KTERÉ VYCHÁZEJÍ
Z KONCEPCE AKCE „EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO KULTURY“**

V některých případech mohou být oba výše uvedené aspekty, tj. témata a způsoby realizace akcí, sloučeny dohromady.

Události, které jsou pořádány v rámci programu akce, mohou společně vyjadřovat evropský rozměr přesahující pouhé spolufinancování.

Na této úrovni je důležité zdůraznit význam mezikulturních výměn v zájmu podpory rozmanitosti a dialogu se třetími zeměmi. Jedná se o zaměření na umělce narozené mimo Evropu, kteří žijí v hlavním městě kultury, nebo o část programu vyhrazenou zemím či společenstvím, které hrály určitou úlohu v historii města. Také je možné pozvat umělce žijící ve městě a v širším kontextu zavést opatření na podporu kulturních výměn.

Tento seznam není vyčerpávající. Odborníci upozorňovali na skutečnost, že v praxi se evropský rozměr některých témat zrodí z vytvořeného partnerství.

Název projektu: „*Balkan Consulate*“ [Balkánský konzulát]
Hlavní město kultury: *Graz 2003*
Termín realizace projektu: 2003

Koncepce projektu: „Balkánský konzulát“, který byl zřízen a provozován po dobu jednoho roku v Grazu, neposkytl pouze příležitost umělcům z balkánských zemí vystavovat v Grazu.

¹¹ www.absolutearts.com.

Upozorňoval také na mezinárodní, evropský rozměr „Balkánu“ a vybízel umělce, aby si připravili výstavy v Grazu sami na základě svého původu, zkušeností a pojetí své práce.

Název projektu: *Partnership with Romania, especially Sibiu* [Partnerství s Rumunskem, zejména městem Sibiu]
Hlavní město kultury: *Lucemburk 2007*
Termín realizace projektu: *právě probíhá*

Koncepce projektu: Do oblasti kolem Sibiu přesídlilo ve dvanáctém století mnoho obyvatel dnešního Lucemburska a Německa. Upomínky na tyto saské přistěhovalce jsou patrné dodnes, neboť část současného domácího obyvatelstva stále hovoří franckým dialektem velice blízkým dnešní lucemburštině. Součástí programu je instalace „lucemburského domu“ v centru Sibiu. Dojde ke zlepšení stávajícího kulturního směřování města. Jsou plánovány výměny s umělci romského původu ze Sibiu.¹²

Název projektu: *Access All Beckett* [Přístup ke všem Beckettovým dílům]
Hlavní město kultury: *Cork 2005*
Termín realizace projektu: *2005*

Koncepce projektu: Pařížská divadelní společnost Gare St. Lazare Players se stala synonymem pro dílo Samuela Becketta. Evropské hlavní město kultury pro rok 2005 Cork pozvalo tuto společnost do Corku, aby zviditelnila svou práci a zejména prozkoumala město očima beckettovské estetiky. Soubor Gare St. Lazare Players uvádí jedinečný soubor Beckettových prozaických děl včetně „Textů pro nic“ (Texts for Nothing), „III Seen III Said“ a „Enough“ na různých místech ve městě, která jsou obvykle veřejnosti nepřístupná¹³.

Název projektu: *Enlargement* [Rozšíření]
Hlavní město kultury: *Cork 2005*
Termín realizace projektu: *2005*

Koncepce projektu: Evropské hlavní město kultury pro rok 2005 Cork u příležitosti tohoto historického okamžiku, kdy Evropská unie rozšířila své hranice a přijala ve své náruči další národy, radostně oslavilo návrat východní Evropy domů. Účelem bylo podnitit, zapojit, oslovit a vzdělat každého místního občana a každého návštěvníka Corku prostřednictvím série výstav věnovaných kulturám nové Evropy. Deset nových členských států vždy po dobu jednoho měsíce prezentovalo svou kulturu – svým vlastním způsobem a stylem. Cork byl hrdým hostitelem těchto tvůrčích misí, které pozvedly význam vzájemného působení místní a světové kultury, obohatily mezinárodní kulturní výměnu a přispěly k navázání nových uměleckých kontaktů.¹⁴

¹² Strana 50, Lucemburk a „Velký region“- Evropské hlavní město kultury v roce 2007.

¹³ Strana 35, Cork - Evropské hlavní město kultury v roce 2005.

¹⁴ Strana 57, Cork - Evropské hlavní město kultury v roce 2005.

Název projektu: *Photo-Bridge* [Fotografický most]
Hlavní město kultury: *Istanbul 2010*
Termín realizace projektu: *po celý rok 2010*

Koncepce projektu: Cílem je, aby se mohli navzájem potkat umělci z různých evropských hlavních měst kultury, a zejména pak fotografové, kteří používají nejmocnější umělecké médium naší doby, s cílem upozornit na Istanbul v zahraničí. Istanbul se proto na dobu jednoho roku stane hlavním městem pro setkávání fotografů a jejich kultur. Prostřednictvím tohoto projektu získají obyvatelé Istanbulu nový pohled na 37 evropských hlavních měst kultury a v Turecku budou vybráni mladí fotografové, kteří pojedou do jednotlivých hlavních měst fotografovat. Naopak do Istanbulu přijedou na jeden týden fotografovat mladí fotografové z 37 hlavních měst kultury.¹⁵

Název projektu: *Cities on the Edge* [Města na okraji]
Hlavní město kultury: *Liverpool*
Termín realizace projektu: *2008*

Koncepce projektu: Liverpool má projekt nazvaný „Cities on the Edge“ věnovaný pěti přístavním městům (Liverpool, Marseille, Neapol, Istanbul a Gdaňsk). Tato města mají mnoho společných témat včetně přístavního dědictví, migrujícího obyvatelstva, sociálních a hospodářských problémů a jedinečného postavení ve své zemi. Liverpool má také rozsáhlý partnerský projekt se Šanghají a New Yorkem – takové projekty jsou úspěšné, protože města mají z navázání partnerství oboustranný prospěch.

Název projektu: *Relocation* [Změna působiště]
Hlavní město kultury: *Cork 2005*
Termín realizace projektu: *květen – červenec 2005*

Koncepce projektu: Cyklus divadelních představení pořádaných na netradičních místech. Divadelní společnost z Corku navázala spolupráci s třemi dalšími evropskými společnostmi (z Francie, Polska a Spojeného království), jejímž výsledkem byla sezóna netradičních představení pořádaných na nezvyklých a historických místech v centru Corku.

I) realizace zvláštních činností určených na podporu a rozvoj tvůrčí práce, podnícení inovace v umění a vytvoření nových forem kulturních akcí a dialogu

Název projektu: *Age of Simulation Conference and Exhibition* [Konference a výstava Věk simulace]

¹⁵ Projekt č. 41, Istanbul - Evropské hlavní město kultury v roce 2010.

Hlavní město kultury: *Linz 2009*

Termín realizace projektu: *konference leden 2009, výstava leden – srpen 2009*

Koncepce projektu: Projekt postavený na tématu „Věk simulace“. Na tomto mezioborovém projektu se podílí Bill Buxton, Moses Boudourides (UK), Ken Perlin (USA), Vladimír Batagelj (SI), Eric Klopfer (USA) a mnoho dalších mezinárodních odborníků z oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu. Program zakončují večerní představení.

m) realizace zvláštních kulturních projektů určených k podnícení zájmu mladých lidí o umění

Název projektu: *New Europeans* [Noví Evropané]

Hlavní město kultury: *Cork 2005*

Termín realizace projektu: *výstava instalována od dubna 2004, poté putovní*

Koncepce projektu: „New Young Europeans“ (Noví mladí Evropané) je fotografický a literární projekt, který upozorňuje na sny a touhy mladých lidí dnešní Evropy, bez ohledu na jejich původ. Pracuje s deseti mladými lidmi v každém městě, z nichž polovina se ve městě narodila a polovina jsou přistěhovalci. Tento projekt umožňuje mladým lidem hledajícím azyl i místní mládeži ukázat veřejně své představy, touhy a obavy. Součástí projektu jsou rozpravy, diskuse a výstava, které se zabývají koncepcí nových evropských identit a zaměřují se na kulturní rozdíly, začlenění a pojetí občanství. Projekt byl vytvořen ve spolupráci s Cork 2005, NASC (středisko na pomoc přistěhovalcům), Ógra Chorcaí (sdružení na pomoc mládeži) a Britskou radou.¹⁶

n) realizace zvláštních kulturních projektů zaměřených na zvýšení sociální soudržnosti

Název projektu: *The Culture Ants March Towards 2010* [Mravenci kultury kráčí k roku 2010]

Hlavní město kultury: *Istanbul 2010*

Termín realizace projektu: *od r. 2010 po dobu tří let*

Koncepce projektu: Účelem projektu je zvýšit informovanost dětí o životě v evropském městě kultury, pomoci jim poznávat vícerozměrné životní výzvy pro jejich osobnost a nasměrovat jejich vědomosti a dovednosti k pozitivnímu přístupu a osobnímu růstu. Projekt začíná žáky 6. třídy.¹⁷

o) rozvoj kvalitního a inovativního evropského kulturního cestovního ruchu, který bude pamatovat na význam ochrany kulturního dědictví

Název projektu: *A sustainable tourism and urban regeneration project* [Projekt udržitelného cestovního ruchu a obnovy města]

Hlavní město kultury: *Istanbul 2010*

¹⁶ Strana 37, Cork – Evropské hlavní město kultury v roce 2005.

¹⁷ Projekt č. 61, Istanbul - Evropské hlavní město kultury v roce 2010.

Termín realizace projektu: *po celý rok 2010*

Koncepce projektu: Tento jedinečný projekt, jenž by měl dovést Istanbul do roku 2010 a dále do budoucnosti, sdružuje projekty istanbulskeho magistrátu „Věznice Anemas“, „Palác Tekfur“ a „Městské hradby“ způsobem, který napomůže obnově města a udržitelnému cestovnímu ruchu. Projekt vytváří zbrusu nový, nezávislý, alternativní a stálý turistický okruh podél městských hradeb z Edirnekapi do Ayvansaray. Umožňuje zahraničním i tureckým turistům, kteří mají zájem prozkoumat během této cesty historické a kulturní dědictví vyznačující se pozoruhodnou jazykovou, náboženskou a kulturní rozmanitostí, aby si prodloužili prohlídku o několik dalších hodin návštěvou památek židovské, křesťanské a muslimské víry, městských hradeb, paláce Tekfur a věznice Anemas. Rozmanitost tras má také příznivý hospodářský, společenský a kulturní dopad na místní společenství¹⁸.

p) užívání jiných evropských jazyků

Název projektu: *Cork 2005 Translation Series* [Překladačská skupina Cork 2005]

Hlavní město kultury: *Cork 2005*

Termín realizace projektu: *po celý rok 2005*

Koncepce projektu: Projektu se zúčastnilo 13 zemí a 26 básníků. Münsterovo literární středisko vyslalo 13 básníků z Corku do Evropy, aby přeložili a publikovali díla 13 básníků z „nové“ Evropy. A naopak jeden básník ze Slovinska, České republiky, Polska, Estonska, Rumunska, Lotyšska, Turecka, Litvy, Maďarska, Kypru, Malty, Slovenska a Bulharska dostal „přiděleného“ vždy jednoho ze 13 básníků z Corku. Projekt zdůrazňuje trvalý zájem Irska o literární kulturu nové Evropy¹⁹.

q) rozvoj evropských sítí

Název projektu: *Istanbul and Sister European Capitals from Past to Future* [Istanbul a sesterská evropská hlavní města od minulosti do budoucnosti]

Hlavní město kultury: *Istanbul 2010*

Termín realizace projektu: *po celý rok 2010*

Koncepce projektu: Projekt usiluje o zvýšení povědomí o kulturních hodnotách a jejich zachování pro příští generace prostřednictvím vytvoření mezinárodní databáze, která bude sloužit žákům základních a středních škol, univerzitním studentům a rodinám. Projekt předpokládá vytvoření mezinárodní počítačové sítě kulturních a historických iniciativ, která vzejde z Turecka a rozšíří se do evropských hlavních měst.²⁰

¹⁸ Projekt č. 7, Istanbul - Evropské hlavní město kultury v roce 2010.

¹⁹ Strana 59, Cork - Evropské hlavní město kultury v roce 2005.

²⁰ Projekt č. 38, Istanbul - Evropské hlavní město kultury v roce 2010.

Příloha D: MĚSTO A OBČANÉ: EVROPSKÉ HLAVNÍ MĚSTO PARTICIPATIVNÍ KULTURY

Zde se jedná o zdůraznění toho, co je pro akci podstatné, tj. účasti obyvatel, jak je uvedeno v kritériích kategorie „Město a občané“. Účast obyvatel je jedním z hlavních faktorů úspěchu hlavního města kultury.

Žádosti by měly uvést v projektu podrobnosti, pokud jde o účast obyvatel: tato účast bude podporována na mediální úrovni a taktéž bezprostřednějším zapojením občanů, například prostřednictvím velkých akcí v ulicích města, putujících umělců, sítě dobrovolných „vyslanců“ atd.; veškeré nové nápady v tomto smyslu jsou vítány.

Vyzdvižení kultury, umění a kulturního a historického dědictví města může přispět k lepšímu obrazu města a vztahu jeho obyvatel k jejich městskému prostředí.

a) účast občanů na kulturním životě města

Název projektu: *Volunteer Programme, Liverpool Welcome* [Dobrovolnický program Vítejte
v Liverpoolu]
Hlavní město kultury: *Liverpool 2008*
Termín realizace projektu: *2005–2008 a dále*

Koncepce projektu: Tento dobrovolný program se snaží poskytnout obyvatelům Merseyside příležitost zapojit se do akcí požádaných společností Liverpool Culture Company (tj. hlavní organizací zaštiťující Liverpool 2008). Program poskytne tisícům lidí šanci vzdělávat se, setkat se s dalšími dobrovolníky a získat pocit hrdosti na své město jakožto „hlavní město kultury“. Očekává se, že účinky tohoto dobrovolného programu budou dalekosáhlé a trvalé, neboť program umožní lidem z celé řady prostředí zlepšit své dovednosti prostřednictvím komplexních vzdělávacích bloků, dozvědět se více o dědictví svého města a pozitivně komunikovat s turisty.

Název projektu: *Habitants* [Obyvatelé]
Hlavní město kultury: *Lille 2004*
Termín realizace projektu: *po celý rok 2004*

Koncepce projektu: Lille 2004 byl projekt, jehož podstatou byla pravidelná setkání s místními občany, která byla pořádána každého čtvrt roku od počátku roku 2002. Klíčovým faktorem úspěchu bylo zapojení obyvatel do přípravy akcí (např. les Fallas, tradice ze španělské Valencie, kterou místní lidé v Lille rychle převzali). „Nábor vyslanců“ rozšiřuje projekt Lille 2004 do okolních měst a oblastí. Tým pořadatelů vybírá projekty navržené místními obyvateli a sdruženími. Dvanáct „Maisons Folie“ vytvořilo unikátní síť nových míst, jejichž primární funkcí je podpořit setkávání místních lidí s umělci, kteří zde pracují. „Maisons Folie“, které se nenacházejí v centrech měst, nýbrž v nepoužívaných budovách v odlehlých oblastech, ale jsou

otevřené umělcům ze všech končin, významně přispěly k udržitelnosti projektů mezi umělci a obyvateli v průběhu roku, kdy bylo Lille hlavním městem kultury, a i po tomto roce²¹.

Název projektu: *Participation Culture and Practices Among Young People in the Life of the Local Community* [Kultura a praxe účasti mladých lidí na životě místního

společenství]

Hlavní město kultury: *Janov 2004*

Termín realizace projektu: *březen – říjen 2004*

Koncepce projektu: Návrh Arciragazzi Liguria pramení z touhy zamyslet se nad kulturou účasti a odpovědnosti mladých lidí a rozšířit ji a podpořit na italské a mezinárodní úrovni. Projekt spočívá v dálkovém vzdělávání pro skupiny mladých lidí nejméně ve 4 evropských městech (a v Janově), kteří budou pracovat na návrzích pro svá města a kteří konceptuálně zpracují zkušenosti s tématem účasti mladých lidí na životě místního společenství; účastníci budou v neustálém vzájemném kontaktu a budou si vyměňovat informace. V říjnu 2004 se v Janově uskuteční setkání jejich delegátů (International Kids Forum, Mezinárodní dětské fórum). U této příležitosti účastníci vypracují „janovskou chartu“ pro účast mladých lidí na životě společenství²².

Název projektu: *Neighbourhood Secrets* [Sousedská tajemství]

Hlavní město kultury: *Stavanger 2008*

Termín realizace projektu: *2004–2009*²³

Koncepce projektu: Neighbourhood Secrets bude fórum pro setkávání mezinárodních umělců a místních obyvatel v nejvýznamnějších budovách a pamětihodnostech v regionu. V oblasti kolem Stavangeru dnes žijí lidé více než 100 různých národností. Projekt si klade otázky: Jak mezinárodně založený je průměrný občan Stavangeru a Sandnesu? Jak obyvatelé Stavangeru pohlížejí na své město? Co se stane, když jsou občané konfrontováni s vyzývacím moderním vztahovým uměním? Jak vidí to, když se lidé jiných kultur usadí v jejich městě? Program „Neighbourhood Secrets“ podnítl zájem a nadšení obyvatel pro rozvoj estetických kvalit jejich města jako výchozího bodu v diskusi o jejich pocitu identity. Doufáme, že vzbudíme zájem jednotlivých občanů i veřejnosti jako celku. Bude vyhlášena soutěž o pět až osm nejvýznamnějších budov ve Stavangeru a Sandnessu. Navíc bude následovat všeobecná diskuse o architektuře, estetice a urbanizaci. Každý občan se tak hned od počátku stane aktivním účastníkem.

b) občanství dětí a mladých lidí

²¹ www.lille2004.com

²² <http://www.genova-2004.it>

²³ Strana 10, žádost města Stavanger „Open Port“.

Název projektu: *Cité Ideale* [Ideální město]
Hlavní město kultury: *Lille 2004*
Termín realizace projektu: *po celý rok 2004*

Koncepce projektu: Zapojení státních škol v Lille a okolí. Součástí projektu je rozsáhlý program spojující stovky základních, středních a odborných škol z akademie v Lille kolem tématu ideálního města. Studenti dostali možnost vyzkoušet si řadu uměleckých disciplín (literatura, architektura, gastronomie apod.) a zamyslet se nad ideální budoucností a novým uměním žít inspirovaným Lille 2004. Vzniklo přes 900 projektů a žáci škol se zúčastnili obrovského množství akcí pořádaných v rámci Lille 2004. Některé třídy se účastnily přímo projektů, které byly zařazeny do oficiálního uměleckého programu²⁴.

Název projektu: *The Invisible Cities of Childhood* [Neviditelná města dětství]
Hlavní město kultury: *Janov 2004*
Termín realizace projektu: *2004*

Koncepce projektu: Neviditelná města spisovatele Itala Calvina byla vybrána jako odrazy městského života pro odlišnou vizi města a pohled, který ukazuje nezvyklé světy, setkání, vnímání, formy a možnosti života; jinými slovy odhalující pohled, jakým se dívají na svět děti. Janov 2004 se snaží zkoumat pohledy dětí na město a současně vytvořit nový a rozmanitý svět znalostí, představitivosti a vztahů, které berou v úvahu proměny městského života a nastiňují život společnosti v budoucnu. Východiskem pro pochopení neviditelných měst dětství je bohatý výzkum způsobů, jakými děti vnímají, prožívají, objevují a prozkoumávají města, který provedl útvár vzdělávání janovské městské rady ve spolupráci se školami a kulturními sdruženími. Každé z těchto vidění obsahuje základní prvky „výchového města“ a upozorňuje na způsoby, jimiž děti podporují a prožívají nové kulturní formy²⁵.

Název projektu: *Young Europe, Young Lithuania* [Mladá Evropa, mladá Litva]
Hlavní město kultury: *Vilnius 2009*
Termín realizace projektu: *červenec – srpen 2009*

Koncepce projektu: Tento projekt poskytne dospívajícím dětem a mladým lidem v Evropě možnost lépe porozumět jejich evropanství a evropským hodnotám a objevit nové příležitosti k navázání dlouhodobé spolupráce. Litva byla první zemí bývalého Sovětského svazu, která vyhlásila v roce 1990 svou nezávislost, a významně tak přispěla k historickému boji za svobodu ve 20. století. Od 11. března 1990 se v Litvě každým rokem rodí kolem 30 000 nových občanů, takže v roce 2009 bude mít Litva asi půl milionu dětí a mladistvých, kteří se narodili do nezávislé Litvy.²⁶

²⁴ www.lille2004.com

²⁵ <http://www.genova-2004.it>

²⁶ Strana 23, žádost města Vilnius „Creativity and Vitality“.

c) oslava / propagace města za jeho hradbami

Název projektu: *Photo-Bridge* [Fotografický most]
Hlavní město kultury: *Istanbul 2010*
Termín realizace projektu: *2010*

Koncepce projektu: Cílem je, aby se mohli navzájem potkat umělci z různých evropských hlavních měst kultury, a zejména pak fotografové, kteří používají nejmodernější umělecké médium naší doby, s cílem upozornit na Istanbul v zahraničí. Istanbul se proto na dobu jednoho roku stane hlavním městem pro setkávání fotografů a jejich kultur. Fotografové uplatní jedinečné přístupy a prožitky umělců, nepůjde o žádné běžné obrázky z informačních letáků. Prostřednictvím tohoto fotografického projektu získají obyvatelé Istanbulu nový pohled na 37 evropských hlavních měst kultury a v Turecku budou vybráni mladí fotografové, kteří pojedou do jednotlivých hlavních měst fotografovat. Naopak do Istanbulu přijedou na jeden týden fotografovat mladí fotografové z 37 hlavních měst kultury²⁷.

Příloha E: MĚSTO A OBČANÉ: AKCE PODNĚTNÁ ZE STŘEDNĚDOBÉHO A DLOUHODOBÉHO HLEDISKA

Trvalý charakter akce „Evropské hlavní město kultury“ je další z velkých výzev této události: akce nesmí být považována za cíl sám o sobě; jedná se spíše o odrazový můstek nebo impuls umožňující dosáhnout dlouhodobějšího cíle. Kandidátské země si musí uvědomit, že tuto akci nelze vzhledem k nákladům spojeným s jejím uspořádáním považovat za ojedinělou událost bez širšího kontextu. Tato vize by měla existovat již od samého počátku příprav daného roku, které, jak vyplývá ze zkušeností, začínají se značným předstihem.

Trvalý charakter projektu bude tudíž jednou ze silných stránek kandidatury města.

Až doposud nebyl v mnoha městech, jež se stala hlavními městy kultury, dostatečně využit potenciál dlouhodobého rozvoje. Ten může mít rozdílné formy, přičemž každá odpovídá zvláštnostem určitého města, jeho přednostem a slabinám. Jedním z prvků tohoto rozvoje mohou být infrastruktury – za podmínky, že budou účelně využívány i po daném roce, avšak rovněž projekty, sítě a organizace, které budou fungovat i v budoucnu, image města, jeho postavení z hlediska cestovního ruchu atd. Všechny tyto účinky lze kombinovat, a to prostřednictvím dlouhodobé politiky obnovy města, např. díky kultuře.

V tomto ohledu je dobrým příkladem vývoj města Lille po roce 2004: jedním z cílů, jichž Lille v roce 2004 dosáhlo, byla změna image města, či spíše jeho přizpůsobení současné době, zviditelnění města v Evropě a taktéž upozornění obyvatel na jeho potenciál a kulturní rozvoj. Vzhledem k nadšení obyvatel pro akci, která se uskutečnila v roce 2004, se Lille rozhodlo pořádat každé dva roky festival trvající několik měsíců, nazvaný Lille 3000, jenž bude zahrnovat kulturní události zaměřené na určité téma (pokaždé jiné) související s otevřením se světu a s inovacemi. Činnost „Maisons Folie“ je důležitým faktorem dlouhodobé existence

²⁷ Projekt č. 41, Istanbul - Evropské hlavní město kultury v roce 2010

města, neboť je součástí mezinárodních kulturních sítí a evropských projektů s ostatními kulturními strukturami a s ostatními městy, a představuje záruku budoucího rozvoje.

i) vliv titulu „hlavní město kultury“ na obnovu města

Název projektu: *City in Transition* [Měníci se město]

Hlavní město kultury: *Liverpool 2008*

Termín realizace projektu: 30. ledna 2006 – 31. prosince 2006

Koncepce projektu: Město prodělává hlubokou a rychlou změnu – tak rychlou, že je to nad chápání mnoha jeho občanů. Titul Evropské hlavní město kultury pro rok 2008 přispěl k dalšímu zvýšení tempa změn, které již v uplynulém desetiletí nabíraly na obrátkách. Města a civilizace se od nepaměti boří a přestavují. Představení programu prací na toto téma se snaží umožnit Liverpoolu a Merseyside jasněji a otevřeněji uvažovat o těchto věcech s pomocí umění. Součástí programu jsou přednášky, diskuse, procházky, výstavy a místní a mezinárodní vystoupení – to vše nějakým způsobem související s architekturou, výstavbou a proměnou měst²⁸.

j) infrastruktura

Název projektu: *Opening of the Pompidou Centre* [Otevření Centre Pompidou]

Hlavní město kultury: *Lucemburk 2007*

Termín realizace projektu: květen 2007

Koncepce projektu: Nové Centre Pompidou bude otevřeno v nové čtvrti Amphithéâtre. Je to poprvé, kdy došlo k decentralizaci národní kulturní instituce sídlící v Paříži. Toto decentralizované muzeum v Métách umožní veřejnosti shlédnout kolem 13 000 uměleckých objektů, které nejsou vystaveny v Paříži. Rozmanitá paleta doprovodných akcí dostane Centre Pompidou na titulní stránky zpráv v Métách²⁹.

k) příspěví k udržitelnému městu

Název projektu: *Norwegian Wood* [Norské dřevo]

Hlavní město kultury: *Stavanger 2008*

Termín realizace projektu: 2006 – 2008

Koncepce projektu: Stavanger 2008 se chystá pozvat renomované evropské i světové architekty, aby navrhli budovy pro městské centrum a pro obnovované čtvrti města; všechny návrhy budou realizovány. Dřevo bude představeno jako přírodní a čistý materiál a jako obnovitelný zdroj. Souběžným tématem projektu bude recyklace dřeva. Budou pozváni

²⁸ www.liverpool08.com

²⁹ Strana 56, Lucemburk a „Velký region“ - Evropské hlavní město kultury pro rok 2007, návrh žádosti.

architekti z Finska, Švýcarska, Rakouska, Německa, Norska, USA, Kanady, Ruska a Japonska. Tyto země mají dlouhou tradici ve využívání dřeva jako stavebního materiálu novými zajímavými způsoby.